

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 09.12.1969, sp. zn. 4 Tor 18/69, ECLI:CZ:NS:1969:4.TOR.18.1969.1

Číslo: 12/1970

Právní věta: I kritika určitých jevů ve společnosti, je-li úplně jednostranná a přehnaná nebo zkreslená a užívá-li se v ní úmyslně tendenčního srovnávání, může být pobuřováním vyvolávajícím nepřátelskou náladu vůči státnímu zřízení nebo společenskému řádu republiky.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 09.12.1969

Spisová značka: 4 Tor 18/69

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Pobuřování, Rehabilitace soudní

Předpisy: 140/1961 Sb. § 98 odst. 1
§ 100

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 12/1970 sb. rozh.

I kritika určitých jevů ve společnosti, je-li úplně jednostranná a přehnaná nebo zkreslená a užívá-li se v ní úmyslně tendenčního srovnávání, může být pobuřováním vyvolávajícím nepřátelskou náladu vůči státnímu zřízení nebo společenskému řádu republiky.

(Usnesení zvláštního senátu Nejvyššího soudu ze dne 9. prosince 1969 sp. zn. [4 Tor 18/69](#)).

Nejvyšší soud projednal ve zvláštním senátě stížnost krajského prokurátora proti usnesení zvláštního senátu krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. října 1969 sp. zn. 13 Tr 24/68, napadené usnesení v celém rozsahu zrušil a přikázal zvláštnímu senátu krajského soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením zrušil soud I. stupně podle § 15 odst. 1 písm. a), b), e) zák. č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci rozsudek krajského soudu v Ústí n/L. z 23. 1. 1963 sp. zn. 1 T 16/62 a usnesení Nejvyššího soudu v Praze ze dne 27. 2. 1963 sp. zn. 4 To 5/63 a tr. stíhání obviněného E. S., podle § 223 odst. 1 tr. ř. a § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. pro trestný čin hanobení státu světové socialistické

soustavy a jeho představitele podle § 104 tr. zák., který byl obžalobou posuzován jako tr. čin podvracení republiky podle § 98 odst. 1 tr. zák., zastavil. Proti tomuto usnesení podal včas stížnost krajský prokurátor, v níž namítl, že zvl. senát soudu I. stupně neprovedl důkazní řízení, aby si vytvořil náležitý podklad pro rozhodnutí samé a že zejména nevyhověl návrhu prokurátora, aby si ověřil skutkový stav přímým výsledkem svědků K., K., K., M. a Ř. ve veřejném zasedání a napravil tak pochybení původního řízení, v němž nebyla dodržena základní zásada tr. řízení, zásada přímosti. Takovému postupu podle mínění odvolatelova z hlediska procesních zásad nemůže bránit ani možnost případného neúspěchu v provedení důkazů, který s ohledem na časový odstup nelze vyloučit, avšak v žádném případě jej nelze předvídat.

Nejvyšší soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. a shledal, že stížnost kraj. prokurátora je důvodná.

Jak plyne z napadeného rozhodnutí, vzal soud I. stupně z výpovědi svědků A. K., J. S. a L. K., slyšených v přezkumném řízení způsobem uvedeným v § 13 rehabilit. zákona a před tím v původním řízení za zjištěno, že se obviněný E. S. nevhodně a hanlivě vyjadřoval o našich politických a ekonomických vztazích k SSSR a o vystoupení N. Chruščova na zasedání OSN v USA a tohoto státníka zesměšňoval a dospěl k závěru, že v tomto směru mohlo se jednat o tr. čin hanobení státu světové socialist. soustavy a jeho představitele podle § 104 tr. zák. a nikoliv o tr. čin podvracení republiky podle § 98 odst. 1 tr. zák. Po tomto právním přehodnocení pak soud I. stupně tr. stíhání zastavil podle § 223 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. se zřetelem na čl. III odst. 1 rozh. presidenta republiky o amnestii z 1. 12. 1957. Podle svědka J. S. měl se obviněný asi v r. 1959 nebo 1960 vyjadřovat, že nejsme svobodný stát, že děláme jen to, co nám SSSR nařídí, že na obchod s SSSR doplácíme. Svědek F. K. uvedl, že v době, kdy byl N. Chruščov na Valném shromáždění v OSN, vyprávěl mu S., že se prý Chruščov na tomto zasedání choval tak, že mu muselo být vzato slovo a musel být „dokonce vyhnán z USA“ a že se za takového státníka musíme stydět, při čemž prý používal o Chruščovovi hrubých neopakovatelných výrazů. Svědek L. K. uvedl v podstatě totéž a dodal, že obviněný Chruščova zesměšňoval. Svědek uvedl, – že i když mu obviněný neříkal, odkud takové informace čerpal, domníval se, že je čerpal z poslechu zahraničního rozhlasu.

O tom, že obviněný E. S. poslouchal zahraniční rozhlas a zprávy čerpané z tohoto poslechu sděloval jiným osobám, vypověděli i další svědci jako např. K., K., K., M. a d. I když nebylo bezpečně zjištěno, že šlo o poslech stanice Svobodná Evropa, nelze přehlédnout, že i ostatní vysílače kap. států v rámci tzv. psychologické války nesledovaly nikdy cíle prospívající konsolidaci a upevnění socialistických režimů ve státech východní Evropy. Pokud by o tom existovala pochybnost, mohlo podat v této otázce vyjádření min. vnitra.

Obviněný se k poslechu zahraničních stanic doznal a tutéž okolnost bylo možno zjistit při zachování postupu podle § 211 odst. 3 tr. ř. i z výpovědi manželky obviněného M. S. Protože v daném případě šlo jednak o projevy obviněného týkající se osoby N. Chruščova, v rozhodné době vedoucího státníka SSSR, bylo třeba časově upřesnit ty i ony projevy. Kdyby totiž spadly do období r. 1959 nebo r. 1960, jak uvádí svědek S., bylo by vadné použití amnestie pres. republiky k 1. 12. 1957.

Z výpovědi svědků slyšených v původním řízení vyplývalo, že obviněný před jinými osobami vedl řeči, že komunisté to vedou špatně, že musí dojít ke změně řízení, ironizoval MNV, ironizoval vyšší funkcionáře, uváděl, že pokud bylo soukromé podnikání, bylo všeho dost, v případě hospodaření JZD poukazoval jen na JZD hospodářsky slabá, soustavně zveličoval nedostatky v našem hospodářství a vychvaloval poměry kapitalistických států a předmnichovské republiky, kde byla vyšší životní úroveň, protože tam existovalo soukromé podnikání atd.

Svědka S. rovněž v přezkumném řízení uvedl, že obviněný S. byl zaměřen proti našemu společenskému zřízení, což dával najevo různými narážkami na poměry v republice, vtipy apod.

Zprávy o pověsti obviněného z pracoviště a bydliště, založené ve vyšetř. svazku, vyznívaly v neprospěch obviněného ve vztahu k jeho činnosti, která byla předmětem tr. stíhání.

Při hodnocení jednání obviněného je třeba brát v úvahu, že i kritika určitých jevů ve společnosti, je-li úplně jednostranná a přehnaná, nebo zkreslená a užívá-li se v ní úmyslně tendenční srovnání, může být hanobením ev. pobuřováním a vyvolávat v posluchačích náladu když ne nepřátelskou, tedy nepříznivou vůči společenskému a státnímu zřízení.

Při hodnocení důkazů provedených v přezkumném řízení je pak třeba mít na zřeteli, že důkazy provedené v původním řízení se nestávají automaticky bezvýznamnými tím, že se v přezkumném řízení objeví nové důkazy. Závěr o vadnosti původního rozhodnutí nelze budovat výlučně jen na existenci a zhodnocování nově provedených důkazů, zejména když důkazy v původním řízení jednání obviněného konkretizovaly a podle napadeného usnesení ve směru shora uvedeném ho usvědčovaly.

Z toho, co bylo uvedeno, plyne, že pro přehodnocení původního tr. činu a pro zastavení tr. stíhání neměl soud I. stupně v dosavadních výsledcích přezkumného řízení dostatečných podkladů, nehledě k neobjasnění časových údajů pro použití amnestie z 1. 12. 1957.